

Izhaja dvakrat na mesec ter stane za vse leto 1 K 60 vin., za pol leta 1 K.

Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošlji upravništvu „Rodoljuba“ v Ljubljani, vse spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“.

RODOLJUB

Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrstne 16 vin. če se enkrat tiska; 24 vin. če se 2krat, in 30 vin. če se 3krat ali večkrat tiska.

Pisma izvolijo naj se frankirati. Rokopisi se ne vračajo.

22. števec.

V Ljubljani, dne 17. novembra 1904.

XIV. leto.

Državna skrb za ljudsko šolstvo.

Da je avstrijsko ljudsko šolstvo v pravični in za kulturo širših slojev ljudstva tako vneti državi prava pastorka, je dognana stvar. Vsi naučni ministri z liberalnim gospodom pl. Hartlom vred niso v zadnji dobi mogočnega socijalnega gibanja avstrijskih narodov niti genili z mezincem, da bi se dvignilo ljudsko šolstvo na višjo stopnjo popolnosti in blagotvornosti po njih inicijativi, kaj šele po njih direktni in izdatni kakršnikoli podpori.

Ljudsko šolstvo se je dvignilo v Avstriji zgolj in samo po prizadevanju učiteljstva samega in pa zato, ker tiči v njem samem čudovita po napredovanju hrepeneča moč, slična toploti pomladnega solnca, ki mu ne vzamejo okrepujoče moči vsi ledeni ostanki moreče zime, ne vzamejo zavoljotega, ker kipi ta moč v njem samem in iz njega samega.

S tem, da obeša vlada trpečemu učiteljstvu pedantne in prevečkrat ignorantne nadzornike na vrat, ni ljudskemu šolstvu še prav nič pomagano, ker zavira dlakocepljenje in mišlovje vsekupni napredek, zbuja nevoljo in ustvarja odpor. Kjer ni ljubezni, tam je sovraštvo, če ne sovraštvo, pa preziranje, kar je še huje.

Birokratizem, ta gnusna kreatura današnjih dni, je svobodnemu delovanju učiteljstva v šoli največja ovira, dasi je ne pozna § 62. šolskega in učnega reda. Vendar sijejo na strašilo birokratizma najrazkošnejši žarki milosti naše osrednje vlade, in mnogo več izda en votli in publi glas rafiniranega pustolovca-birokrata negoli sto in sto glasov, ki prihajajo iz vrst izkušenih ljudi, ki se lahko sklicujejo na — uspehe. Žal pa, da smo morali čuti že od veljavnih mož, da ne velja dandanes več kaj, nego kako, kar pomeni toliko, kolikor otesati polno jablano, rastočo na obronku, samo da gledaš, kako se trklja plemeniti sad v izgubo. Zapisana formalna beseda ima dandanes več veljave nego iz srca v srce izgovorjena. Ako učitelj to, kar ga naj ustvarja za učitelja, razblinja v šablonskih in zankrnih formalnostih, pride najlažje do pohvalnega dekreta. To so dobrote našem ljudskemu šolstvu.

A to ni še vse!

Klerikalizem je velik sovražnik šolstvu in učiteljstvu. To čuti zlasti vse tisto učiteljstvo, ki službuje deželam, kjer prvači ta breznarodni sovražnik prosvete. Med slovenskim učiteljstvom je zlasti kranjsko učiteljstvo tisto, ki mu ne privoščejo klerikalci koščka kruha. Toda klerikalna obstrukcija v kranjskem deželnem zboru ni odjedla samo učiteljstvu — naprednemu in klerikalnemu — izboljšanja plač, nego je tudi vzrok, da ne more siromašni kmetovalec priti do podpor, ki so mu

nujno potrebne, da ga ne potare in gospodarsko popolnoma ne uniči slabo njegovo stanje. Vse to bi morala vedeti osrednja vlada na Dunaju. Toda namesto da bi se odločno uprla pogubonosnemu klerikalnemu navalu, rajša materialno podpira njega ustanove. Zlo tega zla pa je še posebno to, da je ta materialna podpora klerikalnim hujskačem obenem izdatna — moralna podpora.

Ker podpira vlada klerikalne ustanove, da tako omogočuje lepši razvoj države v državi in sama naravnava oči od Dunaja v Rim, se vendar moramo vprašati, koliko pa žrtvuje za avstrijsko ljudsko šolstvo? Vsak, kdor ni popolnoma slep in brezpogojno vdan rimskemu klerikalizmu, mora vedeti, da sloni razvitek slehrne države na duševni moči širših narodovih mas, da je torej te v prvi vrsti osvoboditi duševnega jerobstva, da na ta način postavi država sama sebi močan temelj in zbudi ter učvrsti v ljudstvu vero v svojo pravičnost, ki bodi v enaki meri zaščitnica in podpornica vsakemu državljanu, a ne samo privilegirancem in lastnim sovražnikom. Tak normalni razvitek bi si zagotovila tudi naša država in tako vero bi zbudila in učvrstila v ljudstvu, ako bi imela skrb za — šolstvo, v prvi vrsti za ljudsko šolstvo.

Vprašamo torej še enkrat: Koliko pa žrtvuje država za avstrijsko ljudsko šolstvo?

Na to vprašanje ne more danes nihče odgovoriti!

Avstrijska učna uprava nima za take stvari nobenega zanimanja. Samo enkrat je izdala c. kr. statistična komisija publikacijo o izdatkih za javno šolstvo. Ta publikacija je veljala za l. 1890. Takrat je bilo javno razglašeno, da prispeva država za stroške avstrijskega ljudskega šolstva samo 0.64%. Danes seveda ne moremo računati s tem številom, ker je že zastarelo. Vendar pa domnevamo, da se ni razmerje mnogo izpremenilo, zakaj država ni prevzela nobenih novih obveznosti in izpolnjuje svoje dolžnosti glede izobraževanja učiteljstva po stari maniri, dežele pa so morale svoje stroške izdatno povečati. Naša učna uprava ne kaže najmanjše volje, da bi nam zaprla usta, da bi ji ne mogli tega očitati.

Naša dolžnost nam pa veva, da ne smemo molčati. Saj smo učitelji in obenem državljanji, zato rej kažemo na ta nedostatek z namenom, da izgine! Vse graje je vredno dejstvo, da ne stori za ljudsko šolstvo nič izdatnega tista država, ki žrtvuje militarizmu milijone in milijone!

Odločujoči krogi gledajo jako radi preko mej naše države tja gor, odkoder prihajajo poželjivi pogledi nemškega orla do sinje Adrije. Kar dobe lepega

in imenitnega tamkaj, to uvedejo pri nas. Zato nosijo pri nas državni uslužbenci uniforme in zato plahutajo po naših sodnih dvoranah protestantovski talarji . . .

Vse to je znamenito in jako koristno! O tem ni dvoma.

Čudno pa je, zakaj ne posnema naša država svoje zaveznice v izdatkih za ljudsko šolstvo?

Ker tako rada posnema Nemčijo v znamenitih in koristnih uvedbah, naj jo opozorimo s števili, kako skrb imajo tam gori za ljudsko šolstvo!

Kolikor je naša država žrtvovala v l. 1890. za avstrijsko ljudsko šolstvo, to je nekoliko manj, nego je izdala za svoje ljudsko šolstvo nemška zvezna država Mecklenburg-Schwerin. — Leta 1901. je n. pr. izdala Nemčija za ljudsko šolstvo 419,092.000 mark, Prusija sama 269,917.000 mark. (L. 1890. le 177,100.000 mark.) Zvezne nemške države nosijo povprečno 28.79% ljudskošolskih stroškov, Prusija sama za ljudsko šolstvo v svojem ozemlju 27.07%.

Avstrijsko ljudsko šolstvo je stalo leta 1890. v celoti 40,929.879 kron. Vzemimo — kar pa je popolnoma izključeno — da so ti izdatki narasli do leta 1900 na 80,000.000 K, medtem ko je izdala Nemčija za svoje ljudsko šolstvo štirikrat do šestkrat več!

Kako bi bilo hipoma drugače, ako bi hotela naša država tudi v tem pogledu posnemati svojo sosedo!

Ako govore v Avstriji o slabih učnih uspehih, ako tožijo o visokih šolskih dokladah, ako kažejo na potrebo preosnov učnih načrtov, kadarkoli in kjerkoli razpravljajo o ljudskem šolstvu, vedno mora biti naša zadnja beseda: Drugače bo samo tedaj, ako odpravijo § 62. državnega šolskega zakona, ki pravi: „Za potrebe ljudske šole skrbi v prvi vrsti županija dotičnega kraja . . .“

Gospoda, ki ima kaj govoriti, naj se poprime tega dela in naj poskrbi, da dobimo za ljudsko šolo tudi prispevkov od države, ki dandanes samo uživa in ukazuje.

„Učiteljski Tovariš“.

Vojna na Daljnem vztoku.

Port Artur kapitulira?

V zadnem času se mnogo govori o tem, da namerava general Steselj kapitulirati, ker je baje uvidel, da se ne more več uspešno braniti.

Trdilo se je, da je Steselj prosil za premirje in se je iz tega sklepalo, da misli na kapitulacijo.

Nam se je to takoj sprva zdelo neverjetno, da bi se Steselj, ki je še nedavno porosno odbil japonski poziv, da se naj uti, in Japoncem zagrozil, da bo dal vsakega japonskega

parlamentarja, ki bi mu še donesel enak poziv, na mestu ustreliti, sedaj ponižal in Japonce ponižno prosil, da se z njim prično pogajati glede kapitulacije.

In res poroča sedaj »Morning-Post« iz Šinghaja, da so Japonci pozvali Steslja, naj se vda, in da ni resnično, da bi bil Steselj prosil za premirje. Na japonski poziv je Steselj odgovoril, da se mu naj dovoli nekaj časa, da se o stvari posvetuje s svojimi častniki.

Naglašamo, da tudi tej vesti ne verjamemo, ker smo prepričani, da položaj Port Arturja še ni tako nevaren, kakor ga slikajo razni vojni poročevalci.

A recimo, da bi bila situacija v trdnjavi že res taka, da bi postala kapitulacija neizogibna, je Steselj ravnal popolnoma prav, ako se hoče glede kapitulacije še preje posvetovati s svojimi častniki. Kot poveljnik trdnjave ima Steselj, kar se tiče obrambe, neomejeno oblast, on je absolutni gospodar svojih podložnikov in odločuje svobodno in brez vsake odgovornosti o njih življenju ali smrti.

Čim pa je postal položaj v trdnjavi tako neznošen, da je treba misliti na kapitulacijo, izgubi poveljnik svojo neomejeno moč in ima dolžnost, sklicati vojni svet v katerem so vsi štabni oficirji, torej poveljnikov namestnik, načelniki generalnega štaba, artiljerije, genije, intendance in sanitete in poveljnika pehote, generala Fok in Kondratenko. Ker je Port Artur tudi morska trdnjava, so tudi admirali brodovja člani vojnega sveta.

Samo v slučaju, da vsi člani vojnega sveta uvidijo, da je vsaka nadaljna obramba nemogoča, sme poveljnik trdnjave kapitulirati.

Ako se pa v vojnem svetu pojavijo nesoglasja in je večina članov v nesprotju s poveljnikom, ki je za kapitulacijo mnenja, da se trdnjava še lahko brani, je dolžnost poveljnikovega namestnika, da zastopa mnenje večine in ako bi se poveljnik ne hotel pokoriti utrepu večine, ima njegov namestnik ne samo pravico, marveč celo dolžnost, da poveljnika takoj odstavi, ga zapre in sam prevzame vodstvo obrambe.

Če bi torej bilo tudi res, da bi se bil na japonski poziv na kapitulacijo sklical v Port Arturu vojni svet, še s tem ni r. čane, da je kapitulacija sklenjena stvar. Prepričani smo namreč, da bi se tudi v tem slučaju kapitulacija odločno odklonila.

Naglašamo, da po našem uverjenju ne bo Port Artur nikdar kapituliral, mogoče pa je, da pade, a častno — toda tudi za to še ni napočil čas.

Položaj v trdnjavi.

»Daily Express« poroča: Japonsko brodovje je zadnjih deset dni nenavadno zmanjšalo svojo paznost. V tem času se je posrečilo tolikim kitajskim ladjam dospeti v Port Artur, kakor preje ne tekom šest tednov. General Steselj je torej z živili in streljivom dobro preskrbljen. Njegovi težki topovi pa so baže v jako slabem stanju, vendar pa ima še mnogo municije za topove manjšega kalibra. Steselj je baže že opetovano v Petrogradu zahteval, da se mu naj pošljejo težki topovi, vendar pa je skoro nemogoče, takšne topove pod sedanjimi pogoji spraviti v trdnjavo. Največji problem v Port Arturu je sedaj, da posadka in prebivalstvo ostaneta zdrava in krepka. Legar bi bil za Port Artur takisto nevarno, kakor so Japonci. Bolnice so že itak prenapolnjene z ranjenci in bolniki. Nemožnost pokopati vse mrtvece, lahko provzroči kakšno epidemijo, zlasti ker je težko dobiti zdravje in čiste pitne vode. Bakterije so Portarturcem takisto nevarne kakor japonski napadi.

Da se japonski vohuni česaajo, je v trdnjavi vsakdanji dogodek. Steselj je dal na pr. obesiti svojega kitajskega kuharja kot svarilen zgled, ker je bil na sumu, da je vohunil za Japonce. Civilnemu prebivalstvu se je znova dovolilo, da sme zapustiti trdnjavo.

Najnovejša poročila o Port Arturu.

V Daljni dohajajo skoro vsak dan japonske transportne ladje z vojaštvom na krovu. Poročevalec »Daily Telegraph«, ki se je v sredo peljal na svoji ladji iz Čifu v Tiencin, javlja, da Japonci pričakujejo nove pomorske bitke. Japonsko brodovje je vsled tega zbrano v bližini Port Arturja in pazi na vsako malenkost. Na vsako ladjo, ki se Port Arturu približa na 20 milj, se strelja. Poročevalcev parnik je neka japonska križarka s streli ustavila in ga preiskala. Rusi so stene in krove svojih ladij zavarovali z vrečami, napolnjenimi s peskom. Vendar pa jih japonski artiljerijski ogenj sili, da se morajo vsak hip usidrati kje drugje. Iz tega se sklepa, da bo rusko brodovje v kratkem zopet vdrlo iz pristanišča.

Pri zadnjem napadu so Japonci poškodovali for, ki straži morskno ožino pri Daljnem, in uničili skladišče v foru Sungšunšan. Japonci kopljejo podzemne jame za stanovanje, da bi se varovali mraza. V Port Arturu se nahaja samo šest japonskih ujetnikov, od katerih morajo trije šivati obleko za ruske vojake.

Portartursko brodovje.

Iz Tiencina se poroča: Vse ruske vojne ladje v Port Arturu so še nepoškodovane, vendar pa morajo neprestano menjati svoj prostor, da jih ne zadenejo japonske granate. Splošno se zbog tega sodi, da bodo skušale vdrati iz pristanišča in ulti.

Francoska poročila o Port Arturu.

»Matin« naglašja, da so kitajska poročila o položaju in o dogodkih v Port Arturu nasprotna japonskim. Japonci niso osvojili fora Erlungšan, marveč samo sosedne manj važne pozicije. Tudi japonski konzul v Čifu je

potrdiril, da je for Erlungšan še v ruskih rokah.

Francoski vojni ataše v Daljnem poroča, da japonska armada pred Port Arturjem izgublja pogum, da je disciplina omajana in da se morajo zbog teh sprednji voji ob fronti večkrat menjati.

Pariški listi dvomijo, da bi bil general Steselj prosil za premirje, kakor vedo povedati vesti iz Tokija. Naglašajo, da je to v danem položaju popolnoma nemogoče. Junaški branitelj Port Arturja, ki je tako dolgo trdnjavo hrabro držal, ne bo nastopil pota prošnje.

»Petit Parisien« zatrjuje, da so bili zadnje dni Japonci pri napadu na for Ičan in na celi ostali črti z velikimi izgubami odbiti, da nimajo torej Rusi absolutno nobenega povoda, misliti na kapitulacijo.

General Aleksejev poroča: 9. t. m. so se naše predstraže odpravile na rekognosciranje v smeri proti Sandepu. Sovražne patrolje so se jih tako prestrašile, da so se v divjem begu umaknile v sosednje vasi, da so naši voji lahko prodrli do Sandepa, kjer se nahajajo znatne japonske vojne sile. Noč na 11. t. m. je bila mirna.

Iz Tokija se poroča: Dne 8. t. m. ste dve ruski kompaniji napadli japonske predstraže, a ste bili odbiti. »Daily Telegraph« pa javlja, da so Rusi 9. t. m. naskočili Lamutu in Lihušipan, a so bili z velikimi izgubami odbiti. Obe vasi ste bili razdejani.

»Novoje vremja« o Port Arturu.

»Novoje Vremja« naglašja, da ni verjeti poročilom o japonskih uspehih pred Port Arturjem, ker so vse te vesti v zvezi z novim japonskim posojilom. V zadnjem času se je posrečilo spraviti v Port Artur 100 000 projektilov, da se torej trdnjava lahko drži še najmanj dva meseca. Japonci še niso osvojili niti enega fora in če bi tudi predrli linijo glavnih utrd, bi morali premagati še veliko težkoč, da bi se polastili glavnega, skoro nedostopnega fora Liaotieshana.

Namestnik Aleksejev o Port Arturu.

Kakor se zatrjuje v ruskih mornarskih krogih, se je namestnik Aleksejev izjavil, da poročila o Port Arturu ne odgovarjajo resnici.

Ni malo se ni treba bati, da bi trdnjava padla v do glednem času. General Steselj je trdnjavo tako močno utrdiril, da bo Japonce še stalo mnogo časa in ogromnih žrtev, predno se jim bode posrečilo osvojiti trdnjavo.

Mnenje ruskega generalnega štaba.

Mnenje ruskega generalnega štaba o položaju iz Port Arturja je tole: Prav lahko je mogoče, da sta Steselj in Nogi že opetovano sklenila premirje na 24 ali 48 ur, da sta v tem času pokopala mrtvece. Takisto pa ni izključeno, da je Nogi porabil ta čas v to, da bi zapeljal ruske vojake k izdajstvu. Vest o premirju je torej sama na sebi ugoden znak za sedanji položaj trdnjave. Naj si je mesto še tako poškodovano, najsi so Japonci že prodrli do glavnih utrd

in najsi se bore še tako hrabro, do sedaj še ni padel niti eden for, bodisi na zapadni, bodisi na severni strani. Dasi se je posadka že morda skrčila za eno tretjino, v kljub temu se trdnjava še lahko drži vsaj do konca tega leta.

Z mandžurskega bojšča.

General Saharov brzojavlja, da je bilo 14. t. m. na bojišču vse mirno.

Ruska brzojavna agentura pa poroča iz Mukdena: Admiral Skridlov se je iz D. tsepa vrnil tu sem. Na vseh pozicijah vlada mir. Topovi so obmolknili. Včeraj zvečer so Japonci na več točkah postirali težke topove.

Reuterjevemu uradu se javlja iz Kurokijevga taborišča preko Fuzana z dne 14. t. m.: Oddelek ruske ko njenice je napadel Japonce v bližini vasi Skiatun, a je bil z znatnimi izgubami odbit. Rusi so nato ponoči iskali na bojišču svojih ranjencev in mrtvecev, da so jih vzeli sabo.

Zadnja divizija baltškega brodovja.

ki je te dni odplula iz Libave, obstoji iz dveh kržark, pet torpedovk, sedem torpednih lovcev in šest transportnih ladij. Ta eskadra bo plula preko Suea in bo še pravočasno do spela na Madagaskar, kjer se združijo z ostalim brodovjem.

Kakor se poroča iz Tokija, je Mikado te dni sklical ministrski svet, ki se je bavil zgolj z vprašanjem, kako bi se najuspešneje dalo nastopiti proti baltškemu brodovju.

General Kuroki.

Japonski generalni štab demontuje, kakor se brzojavlja iz Tokija, z vsvo odločnostjo vest, da bi bil general Kuroki mrtev. General je zdrav, čil in čvrt in tudi ni bil ranjen ter vodi vse operacije osebno.

Pred otvoritvijo državnega zbora.

Praga, 17. novembra. »Narodni listy« pišejo glede včerajšnje seje mladočeškega izvrševalnega odbora: Dr. Körber je ostal našemu narodu isti kot je bil poprej, in mi ostanemo vsled tega njegovi stari nasprotniki. Dosedaj se ni ničesar zgodilo, kar bi imelo za posledice, da bi češka delegacija spremenila svojo fronto napram vladi; vsled tega ostane na češki strani vse pri starem. Nismo dosedaj prepričali, da bi imel dr. Körber voljo, dasi je svoj kabinet spopolnil s češkim učenjakom, izpolniti naše pravične zahteve, ki temeljijo na državnih osnovnih zakonih, in mi nimamo vzroka, da bi orožje odložili ter ustavili obstrukcijo v parlamentu. Le z obstrukcijo moramo pripravljati vladi zadrege. Tako stojimo — en teden pred otvoritvijo državnega zbora — s starim orožjem nasproti Körberjevemu sistemu.

Italijansko-slovensko vseučilišče?

Dunaj, 17. novembra. Iz krogov jugoslovanskih poslancev je prinesla »Kons. Korrespondenz« dopis, v katerem je med drugim rečeno: »Ako bi prišel načrt o vseučilišču v Trstu v resno upoštevanje, potem morajo Jugoslovani vztrajati pri za-

htevi, da postane tržaška visoka šola dvojezična, namreč italijanska in slovenska, a to tembolj, ker prebivajo v Trstu tudi Slovenci ter je vsa okolica slovenska.« Dopis spominja potem na znano spomenico, ki so jo Jugoslovani izročili svoječasno dr. Körberju ter je dr. Körber obljubil slovenskim voditeljem, da bo dal pritožbe in želje Jugoslovancev tako rešiti, da Jugoslovani ne bodo imeli vzroka za nezadovoljnost. Na to obljubo spominja sedaj dopis dr. Körberja, češ, da bo tudi postopanje Jugoslovancev odvisno od tega, ali bo dr. Körber držal svojo obljubo. V ostalem pa Jugoslovani upajo, da ne ostanejo osamljeni v boju za svoje kulturne zahteve.

Dogodki v Macedoniji.

Solun, 17. novembra. V Skadru so se primerili zopet nemiri. Častniki ondotne posadke so se spuntali, ker že pet mesecev niso dobili plače.

Carigrad, 17. novembra. Četa Kurdov je vdrila v armenski samostan v Vanu; Kurdi so umorili prijorja in nekoga meniha ter izropali samostan. Turške oblasti nočejo posredovati ter tudi roparjev ne zasledujejo.

Solun, 17. novembra. Končno so se le premagale vse ovire glede pomnožitve reformnega orožništva za Macedonijo. Zadnji pomisleki turške vlade so se odpravili diplomatičnim potom.

Skoplje 17. novembra. V albanskih pokrajinah skopeljskega okraja se je položaj zadnji čas poslabšal, kar je provzročil največ vali Šakir paša, ki se vede napram Albancem premeško. Izpustil je nemirnežem na ljubo mnogo zločincev, ki so mnogostroki morilci in prosluli roparji. Tudi jim pušča nositi ne le narodno orožje, temuč tudi vojaške revolverje in puške repetirke. Prišlo bi bilo že do splošne vstaje, ko bi ne bila posamezna albanska plemena med seboj tako nesložna. In to je tudi glavna politika iz Carigrada, da se ta nesloga zdržuje in množi.

Ločitev cerkve in države na Francoskem.

Pariz, 17. novembra. Ministrski predsednik Combes je pridjal svojemu zakonskemu načrtu za ločitev cerkve od države sledeče utemeljevanje kot uvod k predlogi za zborstvo: »Razložite Vam, kako cerkvena oblast dan na dan sistematično krši konkordat, Vam vlada naznanja, da se ji je zdelo nemogoče, še nadalje zadrževati sistem, ki si domišljeva, da je le njega treba spoštovati. Vlada Vam tedaj naznanja, v katerem duhu in po katerih načelih predlaga ločitev cerkve od države.«

Iz klerikalne Španije.

Rim, 17. novembra. V španskem senatu so te dni razpravljali o dogovoru z Vatikanom glede samostanskih redov na Španskem. K predmetu je govoril tudi poslanec Montero Rios, star, strogo veren katoličan, ki pa je spoznal, kam jadra Španija v svojem klerikalizmu. Rekel je, da samostani nikakor niso neločljiv del cerkve, ker v nekaterih državah prav dobro izhajajo brez njih. Pač pa samostani kaj neugodno vplivajo in škodujejo posvetnim duhovnikom.

Sicer pa se je večina samostanskih redov že zdavno izneverila svojemu prvotnemu namenu, ker se bavijo z vsakovrstnimi posvetnimi zadevami, dasi je papež Aleksander III. menihom in nunam, ki se bavijo s posvetnimi dobičkonosnimi posli, zagrozil z občenjem, in dasi je papež Gregor V. izrecno zahteval, da morajo tisti, ki hočejo skupno živeti v samostanih, imeti k temu dovoljenje prebivalstva in krajevnih duhovnikov. Nadalje je povedal, da je dandanes na Španskem 2656 samostanskih redov in verskih druž, da pa niti polovica teh ne izpolnjuje svojih obljub in obveznosti. Zato je papež po pravici imenoval sedanje špansko ministrstvo »vlado sv. očeta«.

Jugoslovanska pravna fakulteta.

Brno, 13. novembra. »Lid Nov.« se poroča z Dunaja, da so nemški politiki, ki bi radi odpravili češko obstrukcijo v drž. zboru, predlagali vladi sledeče: Drugo češko vseučilišče se naj ustanovi v Olomucu in ob enem se naj premeste z Brna v Olomuc deželno nadsodišče in poštno ter brzojavno ravnateljstvo. Na ta način bi dobilo mesto Olomuc značaj drugega glavnega mesta Moravske poleg Brna. V Brnu se naj ustanovi nemško vseučilišče in vojno poveljništvo v nadomestitev za pre seljene urade. V Trstu se naj ustanovi italijansko vseučilišče in obenem slovensko in hrvaška pravna fakulteta.

Vstaja v nemški Afriki.

Berolin, 11. novembra. General Trotha brzojavlja iz Windhuka, da je bila 6. t. m. manjška bitka med nemško patroljo in H. tentoti, ki so izgubili 12 mrtvih. O nemških izgubah general nikoli nič ne sporoči.

Domače in razne novice.

— **Našim naročnikom!** Z novim letom preneha izhajati »Rodoljub«. »Narodna tiskarna« je za »Rodoljuba« žrtvovala mnogo tisočakov, ali ker je bilo na deželi pre malo agitacije, se stroški nikdar niso pokrili in je bil primankljaj vsako leto občuten. Z ozirom na to, da se je vsled razprodaje na drobno »Slovenski Narod« tudi med kmetiskim ljudstvom znatno razširil in je postal »Rodoljub« več ali manj nepotreben, je »Narodna tiskarna« sklenila ustaviti izdajanje lista s koncem tekočega leta. Prosimo zategadelj, naj se nam več ne pošilja naročnina za »Rodoljuba«. Tisti naročniki, ki so poslali kaj več denarja, nego ga je bilo treba, da je »Rodoljub« plačan do konca leta, bodo po novem letu dobivali v nadomestilo sobotno številko »Slov. Naroda«.

— **Iz Poljan nad Škofjo Loko.** Tukaj pri nas v Poljanah se še vedno opaža maščevanje umrlega klerikalnega konzuma. Strašna je bila smrt konzuma in med ljudmi vlada še vedno grozna jeza, strah in zdihovanje za ogromno škodo. Popisati sene da, kako so prevarjeni kmetje zdihovali in jokali, kajti kazen jim je bila za petami in nekatere so brez usmiljenja pometali v ječo, kjer seveda ni pričakovati nič dobrega. Zelo častitljiv je bil začetek konzuma, konec pa silno sramoten, ker je poginil na tako grd način. Spomin-

jajmo se na ta prizor, zakaj kaj enakega se še lahko zgodi. Našim ljudem bo ostal v spominu še v poznih letih.

— **„Slovenska ljudska stranka“.** Leta in leta so nam klerikalci v vseh varjačijah trobili, da edina slovenska ljudska stranka je stranka kranjskih duhovnikov. Sedaj naenkrat je pa »Slovenec« spoznal, da to ni resnično in da je treba slovensko ljudsko stranko šele ustanoviti. Na podlagi tega spoznanja je začel svojo enketo. Dr. Šusteršič je pohitel povedati, da to vse st. u. aj nič ni, ali enketa se nadaljuje. Včeraj se je oglašil župnik v Gozdanju na Koroškem, g. Maierhofer, ki naravnost pobija Šusteršičeva izvajanja in priporoča, naj se med narodno napredno stranko in med klerikalci poskusi doseči modus vivendi, kakor se je dosegel med konservativci in kršč. socialisti na Tirolskem, a bistvo tega kompromisa naj bi bila edinost v boju zoper nasprotnike naroda, tujo birokracijo in nemški, oziroma laški vpliv. Nečemo se še spuščati v kritičen pretres izvajanj g. Maierhoferja. V enem oziru pa mu moramo pritrdati. G. Maierhofer zavrača Šusteršičevo trditev, da bo v desetih letih zatrta ali absorbirana narodno-napredna stranka, in kdor pozna razmere, tisti ve, da je ta Šusteršičeva trditev več kot naivna. Zgodi se morda, da izgubi narodno-napredna stranka kak mandat, kar se lahko zgodi tudi klerikalni stranki, ali zaradi tega narodno-napredno stranke ne bo konec. Nasprotno! Danes je narodno-napredna stranka v deželi na krmilu in zato mora imeti gotove obzire tudi napram nasprotnikom in računati z raznimi okolščinami. Dokler je na krmilu se na pr. ne more lotiti kakega gibanja »Proč od Rima«, tudi če bi hotela. Če se pa posreči klerikalcem, dobiti v deželi oblast v roke, odpadejo vsi obziri in tedaj se šele začne pravi boj. Klerikalci so se sami prepričali, da kruh opozicije ni tako trd in grenak, kakor se je časih mislilo in da je opozicija najlažja in najhvaležnejša stvar. Zato tudi brez vseh skrbi gledamo v bodočnost. Klerikalci pa naj bodo prepričani, da vse naše dosedanje bojevanje je bilo pravzaprav le preludiranje velikemu boju, ki se začne v tisti uri, ko bi klerikalci dobili oblast v roke. Gosp. Maierhofer ima popolnoma prav, če meni, da se čez deset let razpor še poglobi in razširi v prepad.

— **Ptujski župan Ornig** je postal jako nervozen, odkar smo mi in »Slovenski Štajer« objavili različna velezanimiva razkritja o njegovem delovanju. Izposloval je celo, da se je vršila hišna preiskava pri odvetniku dr. Brumnu v Ptujju in pri uredništvu »Slov. Štajerca« v Kranju. Seveda je bila hišna preiskava brez uspeha.

— **Ornig proti „Slovenskemu Štajercu“.** Kakor smo že poročali, se je na Ornigov predlog uvedla proti »Slov. Štajercu« kazenska preiskava radi člankov, ki so se tikali njega. Najprvo se je uvedla hišna preiskava, da se zaseže dotični rokopis. Ker je bila ta preiskava brezuspešna, je Ornig zahteval, da se urednik Križman zapre.

Deželno sodišče pa ni ugodilo tej zahtevi. Očka Ornig, ne gre vse po vaši želji!

— Zanimiva obravnava.

Včeraj se je izvršila pred deželno sodnijo v Ljubljani kazenska razprava zoper tri slovenske visokošolce, gg. Trillerja, Chama in Žigo Voduška. Znano je še vsem čitateljem — »Slovenca«, da se je dne 22. januarja t. l. vršil med g. nadporočnikom Lauterjem in g. juristom Trillerjem v vojašnici pešpolka št. 27 dvoboj, pri katerem je bil g. nadporočnik Lauter večkrat ranjen. Stvar se je povsem mirno in vojaško dokončala in tudi skoro — pozabila. To pa ni bilo vseč farškim denuncijantom, ki svoje grdobije razstresajo po »Slovenca« in — naj si je bil Štefe ali kaka druga prikazen iz farškega smetišča — po dolgem času je nekoga dne »Slovenec« v svojih »vesteh« naznanil vse »hudodelce«, ki so sodelovali pri omenjenem dvoboju. Naravna posledica je bila sodna preiskava, ki se je takoj uvedla zoper visokošolce. Ker so gg. oficirji vse natanko izpovedali, prišli so »civilisti« vključ v svoji molčečnosti pod obtožbo in danes se je sklenila — sodba. Toliko o tej točki sami ob sebi, dasi nam še marsikaj sili v pero in se cenjenim čitateljem tudi samo vriva v misli in spomin. Mogoče pride še prilika, da se srečamo s tem sodnim dogodkom, za danes pa prinesemo kratek popis zanimive obravnave. Kazenskemu senatu predseduje g. dež. sodni svetnik Andolšek. Votantje: Elsner, Vedernjak in Travner. Obtožbo zastopa dr. Rogina. Vsak obtoženec ima svojega zagovornika. Jurist Triller je bil obtožen tudi radi razžaljenja časti. Ker je pa dr. Triller v imenu svojega klienta izjavil, da prekliče svoje žalitve, in ker je bil s tem zadovoljen zastop. por. Halmana dr. Ambroschitz, je sodišče obtoženca oprostilo prestopka razžaljenja časti. Nato se je pričela razprava radi hudodelstva dvoboja. — Obtoženec Triller je priznal, da je kriv, in je slikal dogodek, ki pa je bil drugačen, kakor je naveden v obtožnici. Nadporočnika Lavtarja on ni niti poznal in ga tudi ni provociral. Šele ko ga je Lavtar izzval, je nato reagiral in prišlo je do kontra baže. Dvoboj je bil določen na 22. januarja t. l. Sablje, ki so se pri boju rabile, so bile lahke in vsak bojevnik je zavarovan na vseh onih delih telesa, kjer je bil mogoč nevaren udarec. Težka telesna poškodba je bila torej popolnoma izključena. Obtoženec Žiga Vodušek je priznal, da je bil vdeležen pri dvoboju kot sekundant; zastopstvo je prevzel, ker ga je naprosil Triller in se je čutil v to vezanega kot njegov prijatelj in njegov kolega. Obtoženec Ernest Cham je izpovedal v istem smislu. Nadporočnik Lavtar, ki bi imel izpovedati kot priča, je odklonil z ozirom na to, da je bil pri dvoboju osebno udeležen, vsako izpoved. Nato sta se zaslišala Lavtarjeva sekundanta stotnik Larisch in nadporočnik Malzer, ki sta izpovedala, da orožje, ki se je rabilo pri dvoboju po njenem mnenju ni bilo smrtno nevarno in jima sploh ni znan slučaj, da bi se bil kdaj z enakim orožjem zadal smrtonosen udarec. Nato se je prečitalo mnenje zdravniških izvedencev dr. Schusterja in dr. Stergarja, na kar sta se tudi izvedenca sama zaslišala. Izvedenca sta izjavila, da orožje — sablje številka 8 — ki se je rabilo pri dvoboju, z ozirom na to, da sta imela oba bojevnika zavarovan vrat, bilo in spodnji del telesa, ni bilo smrtno nevarno, da bi torej dvoboj na noben način ne mogel imeti letalnega izida. Zastopniki obtožencev dr. Triller, dr. Božidar Vodušek in dr. Furlan so se v svojih zagovorih sklicevali na izpoved izvedencev, da v dvoboju rabljeno orožje ni bilo smrtno nevarno, in so z ozirom na to zahtevali, da se naj njihovi klienti oproste obtožbe. Drž. pravdniški namestnik dr. Rogina je pobijal mnenje, da bi orožje, ki se je rabilo pri duelu, ne bilo smrtno, in je predlagal, da se naj obtoženci obsodijo v smislu ob-

tožbe. Po kratkem posvetovanju je sodni dvor razsodil, da obtoženci niso krivi hudodelstva dvoboja po §§ 158, 160. in 164 kazenskega zakona in jih je z ozirom na to popolnoma oprostil — Razpravna dvorana je bila polna občinstva, ki je z vidnim zadovoljstvom pozdravilo oprostilno razsodbo.

— **V zglede obrtnim zadrugam.** Rokodelska zadruga v Idrji je imela dne 25. septembra t. l. svoj izvanredni občni zbor, na katerem so sklenili člani, ustanoviti pri zadrugi bolniški in invalidni fond, ter so začeli s 1. novembrom že olačevati mesečnino pri blagajniku, katere znaša mesečno 2 kroni. Zares posnemanja vredna in koristna naprava za obrtni stan, ker ravno samostojni obrtnik ni nikjer zavarovan ne za starost in onemoglost, ne za bolezen. Gotovo so vsi člani z veseljem pozdravili to napravo, in le žaleti bi bilo, da bi se vse zadruge v Idrji v tem oziru združile.

— **Ustrelil se je bil v Mozirju na Štajerskem** Makso Znidaršič, bivši 19. letni trgovski pomočnik, nazadnje agent. Znidaršič je ukradel najprvo v Bistanju pri Krškem 180 K, prišel ž njimi v Ljubljano in si posikal neko ljubico, s kjo je denar zapravljaj. Kmalu mu je bilo tukaj »prevroč« ter se je odpeljal v Trst, kjer je toliko časa živel, da je skoraj porabil ves ukradeni denar, z ostankom se je pa odpeljal v Ljubno na Zgornjem Štajerskem. Tam je zopet pokradel več zlatnine in 800 K denarja. Ker so ga varnostna oblastva nepretrgoma zasledovala in si je mislil, da ni več izhoda, si je vzjel življenje. Zdel se je v glavo in je bil takoj mrtev.

— Prijeta konjska tatova.

Pred kratkim smo poročali, da sta Francetu Koširju v Gozdu pri Moistraču dva neznanca ukradla 600 K vredno kobilo. Poroča se nam, da sta bila tatova prijeta po orožništvu v Iontabiju, ko sta konja hotela odgnati v Italijo. Navedenca sta dva premožna Laha.

* Najnovejše novice.

— Kralj Edvard Angleški si je na lovu izpahnil nogo.

— Izginil je trgovec in občinski notar Fiedler v Sommereinu pri Požunu.

— Zavrtnjeni potniki. Z Reke je odpotoval parnik »Ultonia« s 1650 izselniki. Več kot 300 potnikom so pa zabranili potovanje, ker so jih zdravniki spoznali za telesno slabotne.

— Občinske volitve v Gradcu v III. razredu so se završile z zmago socialnih demokratov. Izvoljenih je vseh osem socialističkih kandidatov.

— Stekel pes je popadel v Dečinu na Češkem 17 oseb.

* Napačni srbski prestolonaslednik.

Dva gojenca belgrajske podčastniške šole sta napravila nekoga prostega dne izlet v bližnji Onovac ter si naročila obligatno črno kavo. Nemalo sta se začudila, ko jima je postregel gostilničar sam globoko se klanjajoč ter prinesel razen naročene kave tudi peciva, likerjev sploh vsega, kar je zmogla hiša. Ko sta hotela plačati, se je gostilničar odločno branil denarja ter izjavil v splošno začudenje vojakov, da si šteje v velko čast, ker je smel pogostiti Nj kraljevo visokost, princa Gjorgja. Zaman sta mu gosta zatrjevala, da sta navadna vojaka. Gostilničar ni hotel ničesar o tem slišati ter je skrivnostno mežkaje pripomnil, da dobro ve, da kraljeva visokost noče izdati inkognita in da visoka gosta že smeta računati na njegovo molčečnost. O tem je zvedel tudi prefekt, ki se je brž prišel prklonit mladima gospodoma, katerima je začela stvar postajati zabavna, ter ju

pokorno povabil k obedu. Obed je bil nad vse sijajen, in »prestolonaslednik« se je prijateljsko razgovarjal s prefektom, kar je tega povzdigalo v deveta nebasa. Med tem je poslal prefekt v Belgrad po navodila, kje in kako naj prenódi prestolonaslednika in njegovega adjutanta. Lahko si mislimo kak obraz je naredil prefekt, ko mu je še k obedu došlo iz B-lgrada naročila, naj »visokost« aretira Seveda je iz pon žnega gostitelja takoj zrasel strogi prefekt, ki princu zabrusil v obraz vse psovke, ki so mu baš prišle na jezik. Sedaj sta »prestolonaslednik« in »adjutant« v vojaškem zaporu ter prideta pred vojno sodišče, ki menda ne bo prestrogo. Napačni prestolonaslednik pa je tudi pravemu tako podoben, da ga je prav lahko zamenjati.

* Zasluge za domovino. Pri zadnjih volitvah v italijanski parlament je krožila v volilnem okraju Gallarate tiskovina, v kateri se je volilcem priporočalo, da volijo zopet jusušnega ministra Ronchettiija v parlament. Obenem so bile našteje tudi vse zasluge, ki si jih je stekel ta ljudski zastopnik za domovino, in sicer: 1. je dosegel ločitev občine Casorati in Arsago, 2. da je bil nesrečni Luigi Pastorelli sprejet v blaznico, 3. da se je Karl Lemidu znižala kazen, 4. da se je zvišala plača pismonoši Procacciju, 5. da se je znižala kazen Pietru Dettoniju ki pa je med tem časom umrl, 6. je dal darila raznim osebam in 7. je naklonil večji prispevek rešilni straži.

* Otroška tragedija. V mestu Haltoninu ob belgijski meji je neki 13letni deček iz ljubosumnosti do svojega enako starega tovariša zadel od obeh ljubljeno 11letno deklico. Ko so namreč starši deklice opazili, da zasledujeta dečka hčerko, so obema strogo prepovedali priti blizu. Ker je vročekrvnejši mislil, da le on ne sme k deklici ter se je moral tekmeču umakniti, prišel je k deklici, ko je bila sama doma za varuhinjo mlajšemu bratu, jo vrgel na posteljo ter jo zadavil. Od tedaj je mladi morilec izginil z doma.

* Proti vrabcem. V Eudenu obnovi vsako jesen okrajna politična oblast staro policijsko naredbo za pokončevanje vrabcev. Naredba naroča, da mora vsak posestnik, ki ima do 12 ha zemlje izročiti svoji občinski oblasti do 1. decembra tri vrabce, posestnik 12 do 24 oralov so dolžni prinesiti 6 vrabcev, in vsak posestnik ki ima nad 25 ha zemlje mora priskrbeti 12 vrabcev. Kdor tega ukaza ne izpolni, se kaznuje zaradi prestopka z globo 6 mark, odnosno z zaporem. Občinski predstojniki morajo tudi poročati okrajni oblasti o izvršitvi naredbe.

* Prodana žena. Neka lepa kmečka deklica iz Ampezza (Tirolsko), ki je služila v Italiji, se je seznanila z nekim Siciljanom ter se kmalu nato z njim poročila. Toda mlada žena ni dolgo uživala zakonske sreče, o kateri je sanjala. Že tretji dan po poroki je prodal dobri mož svojo ženo za lepo sveto nekemu Turku v Aleksandrijo za njegov harem, kjer je revica še danes. Sicer se ji je posrečilo, da je svoje domače na Tirolskem obvestila o svoji usodi, toda njena osvoboditev bo vendar zelo težavna, ako ne celo nemogoča.

* Alkohol je strogo zabranjen na otoku Samoa. Kaznovan je najstrožje tudi vsak tujec, ki bi dal domačinom piti močnih opojnih pijač. Prepoved pa ne velja za duhovnike (aha) in verske služabnike, ki potrebujejo vino v verske namene.

* Redilna vrednost mesa. Profesor Kempe na vseučilišču v Marburgu, dr. Fittica, piše o redilni vrednosti mesa: Izmed običajne naše dnevne hrane se daje mesu največja važnost, ker se še žalibože povsod smatra za najvažnejše in nenadomestljivo živilo. Pravim: žalibože, zakaj ako je tudi za krepke odrasle pre-

bavno, redilno, ni tako za slabotne in otroke. Sama mesna vlakna bi še smela veljati za dobro hrano, toda mišičasto in tolsto meso je tako težko prebavljivo, pravzaprav neprebavno, da bi se ne smelo jesti. Ne samo razpredelje našega želodca, temuč tudi naše zobovje nas uči, da smo poglavitno za sadno hrano. Ravno sadje ima vse tisto že izgotovljeno v sebi, v kar pri drugi hrani, posebno pri mesu, šele s težavo preustrojsjo želodec, jetra, obisti itd., namreč v sladkor in sladkor proizvajajoče tvarine. Celo naše prebavljanje gre za tem, ustvariti take zveze, ki kri naravnost sprejemajo. Ravno tako malo kakor meso bi tudi mesna julia ne smela veljati za odlično hrano, po sebnosti zato ne, ker v svojem zređenem stanju razredčuje obenem želodčno solno kislino, ki zamore le pri gotovi koncentraciji prebavljivo delovati. Juhe iz poljskih pridelkov, kakor iz ovsja, ječmena, riža so zato primernejše, ker imajo mnogo škroba ter so vsled tega lahko prebavljive. Tudi razne tolišče, ki jih jemo s kruhom ali drugo hrano, kakor maslo, slanina, loj itd., so zelo težko prebavljive. Treba jih je potrositi vsaj s soljo, da dovedejo želodcu nekoliko solne kisline, ki povzdigne prebavo. Rastlinska tolišča je splošno lažje prebavljiva, zato je bolj priporočati takozvani palmi (vuneri). Splošno pa človek ne potrebuje mnogo tolišče.

* Čez 23 let razkrito hudo delstvo. Pred 23 leti so našli na Furijskem v reki Torre nekega moža, ženo, voz in konja. Ker sta bila mož in žena iz tujine, ju ni nihče spoznal ter se je splošno sodilo, da sta se po nesreči zvrnila v naraslo vodo. Sedaj pa je izpovedal neki kmet v Villesi na smrti postelji da je on z dvema vaščanoma, ki ju noče imenovati, napadel tujce, ki so ju oropali ter s konjem in vozom vred vrgli v vodo.

* Nova prismojena moda v Ameriki. Neka bogata mesarica v N. w. Yorku si je dala po smrti svojega moža napraviti vse krožnike, skledice in skudelice s širokim črnim robom, ki ostanejo v rabi dokler bo zatovata. Dasi je bila povabljenim gostom nova izmišljotina zoprna, vendar se v bogatih meščanskih krogih zelo naglo posnema.

* Kdo je oropal Kras gozda. Dosedaj se je ta greh vračal v ono na Benečane, deloma še celo na Rimljane. V »Globozus« pa sedaj dokazuje K. Schneider iz Prage po zgodovinskih virih, da so Rimljani, posebno pa še Benečani vedno pazili na ohranitev gozdov. Ravno tiste pokrajine na Krasu, ki so najhuše opustošene, niso bile nikoli benečanske; nasprotno pa imajo dolinice, ki so bile benečanska last, kakor Kvarnero, še danes senčnate gozde. Tudi avstrijska uprava je skrbela, da se niso gozdi preveč pustili ter je leta 1723. izdala celo ukaz, da je kaznovati s smrtjo požigalec gozdov Istrske gozde so temveč uničili domačini sami. Glavna krivda zadene seveda mestne uprave, ki so proglašale gozde za občinsko last, kjer je smel vsak meščan sekati drevje, kolikor ga je potreboval in še danes je 52% istrskih gozdov občinska last. Sicer pa je še danes Čid indolentni, kakor so bili njegovi očetje ter goni ovce in požrešne koze daleč na jug, kjer je še kaj zelenega, pri tem si brezskrbno zakuri ter pusti (g-ij) brez noč nepogasen, da ga raznaša burja. — To je trpka obsedba, a najbrže resnična.

Loterijske srečke.

Dunaj, 5. novembra.	15, 26, 45, 37, 53.
Trst, 12. novembra.	90, 44, 24, 74, 45.
Praga, 16. novembra.	65, 2, 61, 42, 73.
Linc, 12. novembra.	7, 17, 70, 12, 49.
Gradeo, 5. novembra.	74, 78, 17, 85, 50.
Brno, 9. novembra.	43, 26, 69, 38, 41.

Zahtevajte

v svoj prid vselej

pristno Kathreinerjevo
Kneippovo sladno kavo

samo v zavojih z varstveno znamko župnika Kneippa in z imenom Kathreiner ter se skrbno izogibajte vseh manj vrednih posnemkov.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na svojo firmo.

Ceno češko

posteljno perje!

[5 kg novega skubljenega K 9'60, boljšega K 12'—; belega, jako mehkega, skubljenega K 18.—; K 24— snežnobelega, mehkega, skubljenega K 30'—, K 36'—]. Pošilja se franco proti povzetju. Tudi se zamenja ali nazaj vzame 5 proti povrnitvi poštnih stroškov. 3002

Benedikt Sachsel, Lobes 35.

pošta Pilsen na Češkem.

Preselitev.

Praktični zdravnik

dr. pl. Foedransperg

ordinira

v Ljubljani

na Sv. Jakoba trgu št. 2.

(v Virantovi hiši).

Zastopnik;

FR. SEUNIG, Ljubljana

31 Dunajska cesta 31

zraven brange

Hamburg- Amerika

Iz Ljubljane

v New-York

z dobro, prosto hrano.

Odhod iz Ljubljane vsak ponedeljek, torek in četrtek v tednu. 2603-10

Izvrstna sigurna vožnja z brzoparniki

samo 6 dni samo

Pojasnila se dajo povečkrat brezplačno.

Dr. IVAN ORAŽEN

Wolfove ulice št. 12

odpotuje

na ortopediški klinični zavod in ne ordinuje do Božiča.

FRANC JOŽEFOVA
GRENČICA

„pravzaprav reprezentant grenčic“.
(V. medic. odd. splošne bolnice na Dunaju.)

